

NOVA PRAVDA

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani,
Narodni dom, L. nadstropje. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.
Priloga: „Tedenske slike“.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo 8 dinarjev.

Nauk avstrijske socialne demokracije.

Avstrijska socialnodemokratska stranka je koncem pretečenega meseca imela na Dunaju svoj redni letni strankin zbor. Po časopisnih poročilih se je zbora udeležilo okoli 470 delegatov iz vseh pokrajin avstrijske republike. Na zboru se je poleg o izrazito strankarsko-organizacijskih stvareh razpravljalo predvsem tudi o taktiki stranke in o njenem stališču napram sedanji avstrijski vladi, ki je v rokah klerikalcev, na čelu ji prelat dr. Seipel.

Da debato in sklepe zbora stranke, kateri morajo imeti vpliv tudi na zadržanje izvenavstrijske socialne demokracije, moremo pravilno presojati, moramo predvsem ugotoviti sledeče. Avstrijsko republiko tvori oni del ozemlja bivše Avstrije, na katerem je bila koncentrirana gospodarska moč avstrijskega dela monarhije, na katerem se je tekom časa razvila velika industrija na škodo drugih pokrajin, kar je bilo mogoče le tako, da je nemška avstrijska vlada stalno podpirala le nemške dežele. To dejstvo ima za posledico, da delavski razred v republiki predstavlja veliko ne samo številčno, ampak predvsem tudi politično moč. Stranka šteje 600.000 članov in ima zlasti na Dunaju samem v rokah občino in s tem tudi že po tem dejstvu velik moralni vpliv na vse avstrijsko politično življenje. Poleg Dunaja ima stranka še veliko drugih mestnih občinskih uprav v svojih rokah. Trdi se, da je skoro 50% vseh volilcev pri zadnjih parlamentarnih volitvah glasovalo za socialno demokratske kandidate. K tem dejstvom se pridružuje še visoka politična zrelost stankinih pristašev, njih borbenost in doslednost, močne in solidne organizacije, razvito časopisje, razmeroma bogata denarna sredstva, izkristaliziran program — in kar je najglavnejše: stranko vodijo stari, preizkušeni, globoko naobraženi voditelji, kakor so dunajski župan Seitz, dr. Renner, dr. Bauer in drugi. Z eno besedo: avstrijska socialna demokracija je v vseh ozirih **močna politična stranka**, ki je zmožna in sposobna povsem samostojnega političnega življenja.

Od debat na zboru nas, z ozirom na naše domače razmere in prilike, zanima predvsem debata o strankini bodoči taktiki. Pojavili sta se dve stališči, obe sta imeli za zagovornike najboljše strankine duševne sile. Ni važen predvsem konec in formalni sklep, važne so misli, ki so se iznesle v debati in ki so odsev ne samo strankine teoretične ideologije in programa, ampak v veliki meri izraz praktičnega gledanja na življenje, naloge in dolžnosti stranke in ki potrjujejo, da se tudi v močnih delavskih razrednih strankah pojavljajo glasovi (in to od uglednih, živčno močnih oseb), da intransigentnost, načelo brezkompromisarstva in dosledne razredne borbe v praktičnem udejstvovanju stranke niso na mestu. V bojih preizkušeni, bivši zvezni kancler dr. Renner je poudaril eno resnico, kateri tudi nasprotniki niso in tudi niso mogli ugovarjati. Ta resnica je v tem, da še tako močna delavska stranka svojim pristašem ne more nuditi ničesar gospo-

darsko in politično koristnega, ako nima v rokah politične moči, ako nima vpliva na vladne posle, ako nima moči in sredstev v življenje privedi to, kar smatra za dobro in potrebno. Stranki ne koristi niti številčna moč, niti njena organizacijska sila, niti lastne gospodarske ustanove. Na dnevnem redu je dnevno cela vrsta vprašanj in potreb, katere je treba realizirati, kar ne odtehta noben program, nobena načelnost, nobena borbenost. Ujetemu pticu nobeno hrepenenje in volja po svobodi te svobode ne prinese: lačnemu je treba kruha, istega mu ne more nadomestiti nobeno navdušenje za program, ako niso na razpolago pota in sredstva, da bo program mogel biti v doglednem času realiziran. Z drugimi besedami je dr. Renner hotel poudariti, da mora imeti stranka več praktičnega zmisla za dnevne tekoče potrebe delavcev in ne samo vztrajati na nekem trdovratnem stališču, katero more prinesiti le še večje katastrofe. Stranka mora iskati možnost, da dobi **večji politični vpliv**, s svojo taktiko se ne sme izolirati in prisiliti samo v položaj opazovalca, kritika in opozicijskega. Vedno je iskati priliko pozitivnega ustvarjanja, če tudi v gotovem času le v manjšem obsegu.

Tem načelom je strankin kongres v načelu pritrdil in v principu ni odklonil koalicije z meščanskimi strankami. Kongres si je pa bil edin v

tem, da je koalicija s prelato dr. Seiplo ne-mogoča, ker je njegova vlada nad delavstvo prignala najhujši teror in organizira ali pa podpira vse kapitalistične ukrepe proti socialistom.

Stališče, katero je zavzel avstrijski socialno demokratski strankin zbor je za naše razmere zelo poučno. Pri nas je delavstvo i številčno, i politično i gospodarsko slabo. Ta slabost, ki je naravna, mora narekovati posebno primerno taktiko, ako organizirano delavstvo hoče doseči pozitivne gospodarske uspehe in za svoje zahteve dobiti večjo eksekucijsko moč in vpliv. Če celo močne stranke v tujih državah uvidevajo, da je ob gotovih prilikah treba iti posebno taktična pota, koliko bolj to velja za naše razmere. Ni dobro, niti modro, ako delavstvo v boju proti klerikalizmu, ki je pri nas do pičice tak kakor je n. pr. na Dunaju, hodi svoja posebna pota tako rekoč brez upa na kako večjo politično moč ali vpliv, s katerim edino je mogoče izločiti vpliv klerikalizma, tega materialnega in duševnega kapitalizma nad narodom. Delavstvo svoje že itak ne prav posebno močne politične moči ne sme zapirati v kamrico, ampak mora v zvezi z večjimi političnimi skupinami pojačati vpliv demokracije v borbi proti reakciji klerikalizma. To bo samo delavstvu v prid.

Tako je avstrijska socialna demokracija tudi našemu delavstvu pokazala pot, po kateri naj gre, ako hoče sebi gospodarsko in politično koristiti. Delavstvo spada v koalicijo z veliko demokracijo v državi, da ojača borbo proti vsem reakcionarnim duhovom v državi.

Desetletnica ruske revolucije.

Ako govorimo o ruski revoluciji, potem mislimo vedno na dvoje: na meščansko revolucijo marca meseca 1917. in na proletarsko revolucijo istega leta novembra meseca. Prva je strmo-glavila reakcionarni carski režim, druga je pa zasigurala sovjetski režim.

Letos je minulo deset let, odkar vladajo v Rusiji komunisti. V meščanskih krogih se večkrat naleti na naivno naziranje, da se ruski komunizem uveljavlja samo z nasiljem, da šteje med svoje pristaše samo malo peščico fanatikov in da bi že zdavnaj padel, če bi poslala Evropa v Rusijo vojaško ekspedicijo, ki bi teroriste polovila in zaprla. Kdor pa pomisli, da meri ogromna ruska država 22 milijonov kvadratnih kilometrov, to je eno šestino zemeljske površine in da živi na tem teritoriju 160 milijonov ljudi, katerim že deset let vladajo sovjeti, ta pač ne bo mogel več misliti, da je sovjetski režim le slučajni pojav peščice teroristov. Evropa je že poslala vojaške ekspedicije v Rusijo, a so bile vedno odbite, ne od peščice teroristov, ampak od ruskega ljudstva. Na zgodovinski revolucijski pojav ob nastopu boljševikov moramo torej gledati čisto z drugimi očmi, kot pa to store površni opazovalci. Zavedati se moramo, da rusko ljudstvo samo podpira sovjetski režim, ne samo primorano, vsled njegovih nasilnih metod, ampak tudi iz potrebe in prepričanja.

V carski Rusiji je vladala največja reakcija, ljudstvo je bilo popolnoma brezpravno. Zavedati

se je pa pričelo ljudstvo svojih pravic z napredujočo kulturo in z industrializacijo narodnega gospodarstva. Prav posebno industrijsko delavstvo je postajalo vedno močnejši faktor v ruskem javnem življenju in terjalo svoje socialne, gospodarske in seveda tudi politične pravice. Med industrijskim delavstvom se je širil socializem in borbenost se je pokazala že v časih pred vojno. Z padcem carizma so pa delavske mase naenkrat nastopile kot odločujoč faktor, to tembolj, ker so edine pokazale organizatorno sposobnost in politično zavednost.

Boljševiki so zmagali med delavstvom in potem z delavstvom nad ostalim ljudstvom zato, ker so imeli najpopularnejša gesla in ker se niso strahili brez oklevanja prenehati s preteklostjo. Meščanski revolucionarji so še vse preveč živeli v carskem obiležju in se je zato njihov nastop zdel delavstvu polovičarski in izpostavljen nevarnosti, da se na vse zadnje povrne carizem, delavstvo pa je hotelo za vedno obračunati s črno preteklostjo in ni trpelo voditeljev, katerim bi omahovala roka, ko bi imeli slednjič zamahniti po reakciji ruske buržuazije.

Nedvomno pa je, da bi boljševiki ne dobili z delavci v Rusiji moči v svoje roke, če bi jim ne pomagali tudi kmetje. Boljševiki so dobili v kmečkem ljudstvu svojega zaveznika, ker so razlastili rusko plemstvo, ki je posedovalo skoraj vso obdelovalno zemljo. Z boljševiškim pokre-

tom je dobil ruski kmet zemljo, in ker je hotel obvarovati svojo pridobljeno posest, je branil tudi pozicije boljševikov.

Seveda pa kmetje niso niti najmanj pristajali na komunistični program boljševikov. Sovjetska vlada je razglasila, da je zemlja od vseh in da ne priznava privatnega lastništva. Kmetje se pa za te razglase niso veliko brigali in so smatrali zemljo, ki so jo pridobili v revolucionarnih dneh, kot izključno svojo lastnino. Tudi danes še niti najmanj uveljavljeno komunistično načelo na deželi in tudi nikdar ne bo. Sovjeti tolerirajo stanje na deželi in se varno izogibajo, zameriti se kmetom.

Boljševiška revolucija je popolnoma obračunala s carsko preteklostjo in je zmagala ter dobila državno moč. Z boljševizmom pa ni zmagal teoretični komunizem. Boljševiki so bili primorani po uvedbi komunizma revidirati svojo politiko in danes je v Rusiji že zopet priznana privatna lastnina in delo za osebni dobiček in riziko.

Vedno bolj se stabilizirajo razmere v Rusiji. Radikalni komunizem se umika socialno urejeni državi, in ni daleč čas, ko bo mogoče z Rusijo računati kot sodelavko v mednarodnem koncernu držav. Jugoslovani si tega časa prav posebno želimo, ker smo prepričani, da dobimo z Rusijo svojega mogočnega zaščitnika.

Število delavcev v sorazmerju z drugimi ni zadovoljivo.

Po organizaciji jih pripada 262 Strokovni komisiji in «Svobodi», 50 «Krekovi mladini», 38 Savezu grafičnih delavcev, 17 Nar. strokovni zvezi, 6 raznim organizacijam in 2 Kmečko delavski zvezi. Neorganiziranih je 225.

Delavske strokovne kulturne organizacije naj po teh številkah vidijo, kje šepajo.

Promet je lep in napreduje sorazmerno s knjižnico.

Prosvetni odsek Delavske zbornice hoče oživetiti tudi

delavske knjižnice izven Ljubljane.

V ta namen je izdal na vse organizacije posebne vprašalne pole. Kajti prava podpora je mogoča šele potem, ko imamo pregled o stanju vseh knjižnic.

Kolikor smo dobili odgovorov, imajo marksistične organizacije izven Ljubljane 19 knjižnic, Krekova mladina 6 in Narodno strokovna zveza 3 knjižnice. Nekatere knjižnice (Kamnik, Guštani, Zabukovca i. dr.) prav lepo uspevajo, večina pa preživlja krizo.

Prosvetni odsek bo vse moralno podprl, finančno pa potom letošnjih društvenih podpor. Tako bo prosvetni odsek postal tudi

centrala za vse delavske knjižnice

ne samo v Jugoslaviji, temveč tudi v inozemstvu. Celovška delavska zbornica se je n. pr. že obrnila na naš prosvetni odsek radi ustanovitve knjižnice med slovenskim delavstvom na Koroškem.

V Mariboru se pripravlja ustanovitev knjižnice po vzgledu ljubljanske.

Tečaji in predavanja.

Lani so se organizacije izven Ljubljane pritoževale, da prosvetni odsek posluje samo za Ljubljano. Seveda pa kritiki niso pomislili, da je prosvetni odsek razdelil 80.000 Din podpore društvom, katerih področje se razteza na celo Slovenijo. V drugih ozirih se je pa moral prosvetni odsek Delavske zbornice uveljaviti predvsem v Ljubljani kot središču Slovenije, nakar šele je mogel letos preiti tudi na pokrajino.

Delavska izobrazba.

Poročilo prosvetnega odseka delavske zbornice.

Po vseh prestopih začetnih težavah je lani 15. septembra prosvetni odsek Delavske zbornice pričel redno poslovati. Posamezni klubi Delavske zbornice so več ali manj dvomili v plodovitost odsekovega dela, boječ se, da bodo strankarska nasprotstva zavirala delovanje te vse-spolne delavske prosvetne ustanove. Že po enem letu pa lahko ugotovimo razveseljivo dejstvo, da ti dvomi niso bili upravičeni in da je prosvetni odsek Delavske zbornice v tem kratkem času napredoval izredno lepo.

15. septembra 1926. je otvoril prosvetni odsek v Ljubljani, v Gradišču št. 2

delavsko knjižnico in čitalnico.

Ob otvoritvi je štela knjižnica 3100 knjig, danes jih šteje že preko 6200. Knjižnica se je torej podvojila, to deloma po zaslugi tipografov, ki so oddali svojo knjižnico v najem pod pogojem, da smejo njihovi člani brezplačno obiskovati knjižnico prosvetnega odseka. Lani je pa dala svoje knjige v najem «Svoboda». Tako je sedaj knjižnica Delavske zbornice edina in osrednja delavska knjižnica v Ljubljani.

Promet v knjižnici od 15. septembra 1926. do 1. oktobra 1927. je bil sledeč:

obiskalo jo je 5076 članov;

izposodilo se je 10.145 knjig;

denarnih dohodkov je bilo 13.119.50 Din.

Od 1. marca dalje se je vodila tudi točna statistika, koliko knjig raznih jezikov in razne vsebine se izposodi. Od 1. marca do 1. oktobra 1927. je bilo izposojenih 4840 leposlovnih, 528 znanstvenih, 3654 slovenskih, 1599 nemških in 262 srbohrvatskih knjig.

Knjižnični promet je začel naraščati zlasti potem, ko se je izpopolnila slovenska knjižnica in ko je odsek obogatil nemško leposlovje z najnovejšimi deli. Kako se je knjižnični promet tekom enega leta dvignil, se najbolje vidi, ako primerjamo lanski z letošnjim septembrom. Slika je sledeča:

September 1926.: obiskovalcev 68, izposojenih knjig 155, dohodkov 213.50 Din.

September 1927.: obiskovalcev 709, izposojenih knjig 1306, dohodkov 1861 Din.

Članstvo.

Do 1. oktobra je bilo vpisanih ravno 600 rednih članov, izmed teh 472 moških in 128 žensk. Po poklicu je 47 kovinarjev, 38 tipografov in knjigovezov, 37 krojačev, 27 mizarjev, 21 čevljarjev, 21 železničarjev, 13 brivcev, 5 pekov, 4 strojniki, 17 raznih strok, 26 vajencev, 49 ne-kvalificiranih, skupaj 305 delavcev. Privatnih nameščencev je 132, dijakov 96, raznih poklicev 67.

Ivan Albreht:

(Nadaljevanje.)

Tiničino breme.

Tini je prišla na kolodvor in sami veseli obrazi so bili tam. Gospodje in gospe — vse v kožuhih in v dragocenih oblekah — ljudje iz daljnega sveta, ki so si prišli krajšati čas s sankanjem in s podobno zabavo. Tini je začutila, kako je majhna in revna pred to košatostjo. S pogledom je premerila svoje krilce in bilo jo je sram... Tam daleč je šumela Drava. Na eni strani olševa loza, na drugi ostro odsekano hribovje. Gumperški grad strmi z gore, z Žihpolj se razgleduje Marija po Rožu, a ob strani pod njo strme pečine v Dravo. Ob reki se bratijo vasice in med njimi caruje cerkev na Humčah, bela cerkvena na malem holmu; kakor nedolžna igračka se beli iz daljine...

Skoro jokala je Tini, ko je sedla na vlak. Gledala je predse in po pokrajini, toda oči niso videle ničesar. Le žalost je prosto kraljevala v srcu in tista srepa bojazan pred bodočnostjo se je šopirila v njem. Preminila bi bila rada v tistem trenutku, da bi zatisnila oči in bi se pogreznila v temo, pa ne bi bilo ničesar več...

Komaj je pomislila, se ji je zdelo, pa je že obstal vlak v Reberjah. Potniki so izstopili. Objemi, poljubi, zavoji in vzkliki, tak je bil božični pozdrav. Le ona edina je bila sama med vsemi temi veselimi ljudmi in ponosnimi

veljaki. Kamor se je okrenila, se ji je zdelo, je zadela ob neprijazen pogled. Splašena in zbegana je bežala s svojo culico proti Svetemu Jožefu. In tako čudno ji je bilo, kakor da je preživela te hipe že pred davnim, davnim časom, še preden je bila na svetu. Le nekaj neznanega je še manjkalo danes, prav nekaj malega... Želela si je tiste neznanosti, čeprav ni vedela, v čem naj bi obstojala... Želela si je in je hitela in z vsakim korakom je naraščalo pričakovanje. Že je zavila v vas in potem po potu, da je dospela do hiše. Štiri leta ni videla doma, štiri leta kakor trenutek, vzeti iz večnosti... Toda trenutek je bil dolg, zelo dolg...

Dom, ti presveto ime, je občutilo mlado srce v tihi pobožnosti.

Stala je pred kočo in je držala za kljuko. Minulost se je vrtela pred njo, nečesa posebnega se ji je zahotelo v tistem trenutku, nečesa, kar naj bi jo privežalo z neodoljivo silo na dom. Kakor v snu je odprla vrata in je stopila v vežo. Edino želja po toplem pogledu je živela, vse drugo je bilo tisti hip mrtvo zanj. Toda mati je stopila iz kuhinje in se je začudila s strahom:

«Za pet ran božjih, ali si ti doma?»

Tini se je zgrozila, da ji je beseda zastala. Vse je rajalo pred njo in v zapuščenosti in v bolesti ni vedela, kam bi pogledala.

«Mati,» je hotela reči, toda mesto zvoka je prišel samo lahen vzdihljaj preko pobledeh usten. Kakor v snu je zagledala v kuhinji očeto obraz. Oči so gorele kakor izpod saj in obraz je bil zguban in razrit. Poleg njega je sedel še nekdo, človek, ki ga Tini ni mogla presoditi v trenutku. Vsi pa so bili kakor prestrašeni in zbegani zaradi njenega prihoda, tako da se je Tini okrenila in je rekla monotono:

«Pa grem.»

Pobrala je culico in je hotela na plano. Tedaj se je oglašil tujec v kuhinji:

«Je gospodična vaša?»

Tomi in Matilda sta pritrdila. Razločno je odmevala nejevolja iz glasu, tako zelo razločno, da je občutila Tini oster bodljaj v srcu in v očeh in ni imela moči zoper solze. Tujec pa je prikorčal k njej in ji je slovesno razložil, da ga zelo veseli in si šteje v čast, ker pozna zdaj vso rodbino Gornikovo. Tini se je ozrla vanj s svojimi orošenimi očmi in mu je podala roko.

In kakor je bil tuj, je bil edini, ki jo je sprejel in peljal v domačo hišo — na sveti večer.

XII.

To je bil večer, ko pojo zvonovi in se utaplja misli v svečane skrivnosti. Srce se druži s srcem in ga objema v neizrazni ljubezni. Tini pa je sedela sama v sobi, kjer je

V Mariboru, Celju, Trbovljah, Črni, Mežici, na Jesenicah in v Trzinu — torej v glavnih industrijskih revirih — je letos ustanovil prosvetne odseke, ki bodo v teh okrajih z moralno in finančno podporo prosvetnega odseka Delavske zbornice prirejali izobraževalne tečaje in skioptična predavanja za svoje delavstvo.

Po drugih krajih bodo pa posamezna društva prav tako s podporo prosvetnega odseka Delavske zbornice vršila isto izobraževalno delo.

Prosvetni odsek si je namreč tekom enega leta nabavil 233 serij raznih zanimivih skioptičnih predavanj z gotovim tekstom. Včlanjenim društvom

in prosvetnim odsekom je poleg tega brezplačno na razpolago 10 skioptičnih aparatov, ki so skupaj s slikami stali ogromno vsoto, ki bi je posamezna društva ne zmogla. Poleg tega dobe društvene centrale izdatno denarno podporo, ki je prej niso imele.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije kakor tudi celoten proletarijat.

Za ohranitev Borz dela.

Tudi v preteklem letu je Delavska zbornica za Slovenijo nadaljevala svoje delo za ohranitev Borz dela. Borzi dela v Mariboru in Celju je vzdrževala skupno z ondotnimi občinami od aprila 1926. Meseca aprila 1927. pa je bila ukinjena kot državna ustanova tudi Borza dela v Ljubljani.

Delavska zbornica je prevzela začasno skrb tudi za to ustanovo, pri čemur jo je podprla tudi mestna občina ljubljanska. Pri teh naporih je računala predvsem s tem, da se bodo morala predati sredstva, ki se zbirajo v zmislu čl. 110. finančnega zakona iz leta 1922/1923. za podpiranje brezposelnih in za vzdrževanje Borz dela, prej ali slej vendar svojemu namenu. Zato je bilo važno, za vsako ceno vzdržati kontinuiteto.

V finančnem zakonu za leto 1927/1928. je sicer določeno, da se ima rešiti to vprašanje s posebnim pravilnikom, ki bi vzpostavil Borze dela kot avtonomne ustanove, ki bi stopile ob stran zavodu za zavarovanje delavcev.

Ker pa je bila medtem Narodna skupščina razpuščena, je bilo treba skrbeti za začasne ukrepe.

Na ponovne intervencije zbornice je Ministrstvo za socialno politiko meseca maja 1927. odredilo, da se ima razdeliti med nezaposlene preko Borz dela v Ljubljani, Celju in Mariboru znesek 100.000 Din. Z odlokom z dne 25. julija 1927. je odrejeno, da se ima izplačevati počenši od meseca oktobra 1927. do nadaljnjega Borzam dela v Sloveniji:

a) Za vzdrževanje posredovalnic za delo po 15.000 Din mesečno;

b) za podpiranje nezaposlenih po 30.000 Din mesečno.

S tem je obstoj Borz dela za enkrat osiguran. Novi pravilnik za Borze dela pa bo delovanje Borz dela olajšal in razširil.

Slika prometa pri posameznih Borzah dela v času od 1. januarja 1927. do 30. septembra 1927.

Borza dela v Ljubljani:

	moških	ženskih	skupaj oseb
Iskalo dela . . .	6694	2024	8718
Ponudilo delo za .	4018	1280	5298
Posredovanja za .	2453	1157	3610
Odpadlo	3779	653	4432
Odpotovalo	4016	82	4098

Borza dela v Mariboru:

	moških	ženskih	skupaj oseb
Iskalo dela	4403	2374	6777
Ponudilo delo za .	2191	1696	3887
Posredovanja za .	1410	1126	2536
Odpadlo	1506	1040	2546
Odpotovalo	937	225	1162

Borza dela v Celju:

	moških	ženskih	skupaj oseb
Iskalo dela	2191	650	2841
Ponudilo delo za .	1497	457	1954
Posredovanja za .	644	207	851
Odpadlo	1287	359	1646
Odpotovalo	832	177	1009

Skupščina delavske zbornice.

IV. seja skupščine Delavske zbornice za Slovenijo se vrši

v nedeljo 20. novembra 1927. ob pol 9. uri dop. v zborovalni dvorani Kazine v Mariboru.

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika o zadnji skupščini.
2. Poročilo predsednika.
3. Poročilo tajnika.
4. Poročilo blagajnika.
5. Poročilo finančne kontrole.
6. Računski zaključek za poslovno leto 1926/1927.
7. Sklepanje o izdatkih iz gradbenega fonda.
8. Sklepanje o novem volilnem redu za skupščino.
9. Razno.

* * *

Skupščini bo predloženo poročilo uprave Delavske zbornice, katerega priobčimo v «Novi Pravdi». V današnji številki priobčujemo poročilo Delavske zbornice o delovanju prosvetnega odseka in o prizadevanju, da niso bile ukinjene Borze dela.

Priporočajte in širite „Novo Pravdo“

stanoval tujec. Precej popoldne, ko jo je ugledal, se je je polastil kakor gospodar svojine. In deklica ni vprašala po njem — ne kdo, ne kaj, ampak je nemo sledila ukažu njegovih oči in njegovih besedi. Zdelo se ji je, da mora biti tako in da je stvar na tak način najbolj v redu. Gospod jo je spremil v sobo in jo je posadil na dolgo klop, preloženo s slamo in pregrnjeno z odrgnjenim pisanim blagom, in je rekel:

«Takole, prosim — za počitek.»

Tini se mu je zahvalila s pogledom. Čemu se mu ne bi, ko se vendar ni zdelo niti očetu niti materi, da bi ji podala roko. Gospod pa jo je popustil in mladenki se je zdelo, da ljudje popuščajo s tako kretnjo mrtvo blago, ki ga zopet poiščejo, kadar jih obide zopet taka volja.

Če bi šla, je premislila, a vedela ni, kam naj bi šla. Sploh ni vedela ničesar. Tedaj je prišla mati:

«Kaj si se zavlekla sem?»

Tinin odgovor je bil samo nemo začudenje. Kakor mimogrede je mala opazila, da je mati stara in grda. Zato so jo zadele tem ostreje besede:

«Kar prideš, pa se šopiriš kakor po svojem.»

Materin obraz je bil zguban in nagrbljen in Tini jo je zbudila z izzivajočim nasmehom:

«Saj me je on peljal sem.»

«Kdo? Ali nista oče in mati prva?»

«Seve, kadar gre za kupčijo; zdaj pa še ni sklenjena,» je planilo dekle pokonci in je takoj zopet omahnilo nazaj. Mati je hotela vrniti z ostro psovko, toda tisti hip se je vrnil gospod:

«Kaj pa je?»

Matilda se je umaknila in je želela pojasnjevati nevhvaležnost svoje prvorojenke. Gospod ni rekel ničesar, le njegov osorni pogled je materi ukazal, naj izgine.

Tinica je iskala s tistim zapeljivim jekom, ki ga poznajo ženske, kadar iščejo pomoči pri moških. Vsak vzdihljaj in vsako najneznatnejše drhtenje razodeva čare in slutnje. Gospod je stal pri durih in je ogledoval deklico. Kakor v velikem razumevanju je zapri vrata in je prisedel k njej. Počasi ji je ovil desno roko okoli pasu in ni rekel ničesar. Tini se je prestrašila njegove bližine, vendar mu ni kratila svobode. Gospod pa je ovil roko tesneje in se je sklonil k njenemu licu:

«Tako.»

Nič več. Tini pa je čutila, kako jo je poščegetalo in zaskelilo in je zamahnila z roko po njem. Gospod je vrnil hudo z dobrim in se je zagrohotal, da je Tini začela prestrašena strmeti vanj.

Začetek ni slab, je ponavljal tujec venomer in je dostavil nenadoma:

«Zato pa, da se pozna! Jaz sem Anton Lomnik.»

Komaj je končal, je Tinica začutila poljub na licu. Kakor je bila zbegana in prestrašena, se ji je vendar zdelo, da je strastnejši od prvega. In vse, kar je bilo v njej bolesti, dvoma in trpljenja, vse se je združilo v tistem trenutku v eno samo branečo silo in je kričalo po odporu. Skozi solze se je ozirala po Lomniku in je videla njegove oči, ki so gorele in pile oblike njenega telesa. Zahotelo se ji je krika in obrambe, borenja proti pošasti, ki se plazi za njo in jo lovi. Sama groza je bila v njenih mislih in občutila je stud do vsega, kar je kdaj videla in slišala na svetu.

«Nočem,» so hotela krikniti usta, toda glas je bil le kakor šepetanje in bolesten vzdih. Lomnik jo je popustil in je menil pokroviteljsko:

«Saj se ne mudi.»

Tini se je zvila v krčeviti boli in je zdrinjala iz sobe. Kakor da se podira svet, tako ji je bilo, ko je naletela v kuhinji na mater. Ta pa se je nasmehnila in jo je opozorila prijazno:

«Je videti, da si ga že premotila. Če je tako, se ga le primi.»

Tinici je hušknila vsa kri v glavo in od sramu ni vedela, kam naj bi skrila obraz in oči. Kakor se je otresala in branila, vedno hujše jo je morila misel in občutek, da stoji povsem gola pred tolpo poltenih ljudi. Z dlani je zakrivala grudi in med hojo je drobila

Rapallo.

V soboto 12. t. m. bo sedma obletnica žalostnega rapallskega dne, ko je bila sklenjena med Jugoslavijo in Italijo pogodba, ki je odtrgala od nas 600.000 naših bratov v Primorju.

Naša dolžnost je, da se v teh dneh spominjamo bratov in sester pod Italijo, ki živijo tam v težkem in brezpravnem stanju. Dvigimo svoj glas proti nekulturnim krivicam, ki jih trpijo ljudje našega rodu pod vladno in pritiskom brezobzirnega in nekulturnega fašizma!

Pod vladno italijanskega fašizma je izgubil naš narod vse svoje pravice. Naš jezik je izgnan iz šol, naš tisk se omejuje in uničuje z vsemi sredstvi, naši ljudje se preganjajo, italijanska vlada izdaja uradne odloke, s katerimi hoče na mah zatreti vsako sled naše kulture in našega jezika, vse, kar si je naš človek tekom stoletij ustvaril z lastno močjo in pridnostjo.

Zaradi teh v nebo vpajočih krivic moramo prav vsi in odločno izjaviti, da svojih zaslužjenih bratov ne moremo in ne smemo pozabiti in da nobena državna meja nima moči in pravice, da bi izbrisala kulturno, narodno, jezikovno in krvno sorodstvo.

Mi vsi smatramo, da krivice, ki jih officijelna in neofficijelna Italija dela pripadnikom našega naroda v Primorju, niso le krivice, prizadete primorskim Hrvatim in Slovencem, ampak celokupnemu našemu narodu.

Zato naš narod mirno in dostojanstveno zahteva človeške pravice tudi za svoje neosvobodjene brate ter jih hoče s svojim neumornim in smotrenim delom tudi doseči.

Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani prosi vsa kulturna in narodna društva širom domovine, da se s predavanji spomnijo ob priliki rapallskega dne naših zaslužjenih bratov in sester. Kot spominski dan je določena sobota, 12. t. m., odnosno nedelja, 13. t. m. Ta dan naj bodo po vsej Sloveniji, tudi v njenih najoddaljenejših gorskih krajih, spominski govori o zaslužjenih bratih in sestrah. Jugoslovenska Matica prosi, da se ta dan priredi po vsej Sloveniji narodna zbirka pod naslovom «dinarski dan». Vsakdo, ki čuti narodno, naj daruje ta dan vsaj 1 dinar za narodnoobrambne namene.

Rojaki, tudi ob sedmi obletnici rapallskega dne podprite z besedo in dejanjem delo Jugoslovenske Matice.

Seji obeh oblastnih skupščin.

Kakor določa zakon o oblastni samoupravi, se morajo dne 5. novembra vsakega leta po vsej državi sestati oblastne skupščine k svojemu rednemu zasedanju. Tako sta se po daljšem odmoru sestali 5. t. m. tudi obe oblastni skupščini v Sloveniji, ljubljanska in mariborska.

Ljubljanska oblastna skupščina.

Napredno zastopstvo ljubljanske skupščine se je od zadnje seje spremenilo. Oblastna poslanca gg. dr. Albert Kramer in Ivan Urek sta odložila mandata, ker sta bila izvoljena za narodna poslanca. Prav tako je odstopil g. Fran

in se je naklanjala naprej, vse samo zato, da bi zakrila vsaj najtajnejše tajnosti svoje.

V tem je Lomnik zapel pesem, dišečo po žganju in po beznici. Tini je poslušnila in je omahnila na mater. Matilda jo je skoro nesla v kuhinjo. Tam jo je posadila na stol in ko si je Tini oddahnila, je stopila mati prednjo.

«Kako je rekel?» jo je bodla z ostrim pogledom, toda dekle je molčalo.

«Ali si —»

Tini je vstala in je odstopila:

«Mati —»

V takih razmerah je mineval Gornikovim čar svetega večera. Niti ena sama minuta ni mogla prizvati veselja v duše. Kakor izpod bremena se je oglašil Tomi:

«Spat pojdem —»

Tinici so napravili ležišče v kuhinji. Tomi pa je modroval v sobi z ženo:

«Je videti, da se je polasti —»

Matilda je bila istih misli in zelo vesela, vendar je oporekala iz previdnosti:

«Saj ona je še otrok —»

«Zgodaj skrbiš, zgodaj ležiš,» je branil Tomi svoje stališče. «Kaj pa misliš, takih fantov ne seje luna!»

«Seve,» se je vdala Matilda s prikrivanim zadovoljstvom.

«Vse zna, kar hočeš.»

«Seveda.»

«Še do ravnatelja pride v tovarni,» je hitel puškar s svojimi načrti. (Dalje prih.)

Zebal. Namesto g. dr. Kramerja je prišel v oblastno skupščino g. Ivan Lončar, župan in posestnik v Tržiču, namesto g. Ureka g. Ivan Bogovič, posestnik in gostilničar v Brežicah, namesto g. Zebala pa g. Karel Mayer, posestnik in upokojeni uradnik na Vrhniki.

Vsi trije novi poslanci so stopili v Napredni klub, ki se je zaradi tega na novo konstituiral ter si izbral za predsednika g. dr. Dinka Puca, za tajnika pa g. Ivana Tavčarja. V finančni odsek oblastne skupščine sta bila delegirana od Naprednega bloka g. Ivan Tavčar kot član in g. Ivan Mohorič kot namestnik, v kmetijski odsek g. Valentin Poljanšek kot član in g. Ivan Bogovič kot namestnik, v odsek za javna dela g. Karel Mayer kot član in g. Ivan Mohorič kot namestnik, v trgovinski odsek pa g. Ivan Mohorič kot član in g. Ivan Lončar kot namestnik.

Sejo je v dvorani mestnega magistrata otvoril predsednik oblastne skupščine g. dr. Natlačen, ki je podal besedo velikemu županu g. dr. Vodopivcu. Veliki župan je v smislu zakonskih določb zaključil izredno zasedanje oblastne skupščine ter prečital nato kraljev ukaz o otvoritvi rednega zasedanja.

Predsednik je nato sporočil, da je pripravil oblastni odbor za plenum naslednje predloge:

1.) Predlog glede izpremembe deželnega zakona o pobiranju občinskih taks. Takse so še vedno določene v kronski veljavi in naj bi se po relaciji primerno zvišale.

2.) Predlog za ustanovitev izseljeniškega urada, ki naj bi ščitil naše izseljence ne toliko v prekomorskih državah kakor v evropskih državah ter naj bi obenem pospeševal notranjo kolonizacijo.

3.) Predlog za uvedbo posebne gledališke takse za ložne in parterne sedeže. Takse bi se stekale v fond za vzdrževanje gledaliških zgradb.

4.) Predlog za noveliranje državnega cestnega zakona.

5.) Predlog, da se novelira deželni zakon o pobiranju bire in se naj bira sedanjim razmeram primerno zviša.

6.) Predlog, da se za vso Slovenijo izvede enoten občinski red kakor tudi ubožni zakon.

7.) Predlog, da se izvoli za ljubljansko in mariborsko oblast skupen uredbodajni odbor, ki bi obravnaval uredbe glede skupnih interesov obeh oblasti.

8.) Predlog za ustanovitev „Uradnega lista“, ki naj bi bil skupen za obe slovenski oblasti.

9.) Predlog, da se odobri statut Zveze vseh oblastnih skupščin in da ljubljanska skupščina pristopi k tej zvezi.

10.) Predlog, da se osnuje občina Dobropolje, pod katero naj bi spadali Kopolje, Podgora in Videm.

11.) Predlog, da se jamstvo oblastnega odbora glede obnove električne centrale v Žireh zviša od 1 in pol milijona na 2 milijona dinarjev.

Na prošnjo mestne občine ljubljanske je predlagal oblastni odbor, kakor omenja predsednik, odobritev večmilijonskih kreditov, in sicer: a) vsoto 6.000.000 Din za ureditev mestne klavnice, b) najetje posojila 6.500.000 Din za razne investicije, c) kredit 3.000.000 Din za kritje stroškov pri gradbi hiše na Ahaclevi cesti in d) kredit 2.500.000 Din za odkup in razširjenje cestne železnice v Ljubljani.

Predsednik je sporočil, da smatra oblastni odbor za posebno nujna predloga o izvolitvi petih članov v skupni uredbodajni odsek obeh slovenskih oblasti in o uvedbi takse na gledališke vstopnice v Ljubljani. Zato je prekinil opoldne sejo, da se more sestati finančni uredbodajni odsek in razpravljati o teh dveh predlogih. Po zopetni otvoritvi plenarne seje je poročal prof. Evgen Jarc, da je odsek za uredbe sprejel predlog oblastnega odbora o skupnem odseku ljubljanske in mariborske oblasti in da so se vsi trije skupščinski klubi zedinili o kandidaturah. Soglasno so bili izvoljeni za člane poslanci dr. Dinko Puc, dr. Juro Adlešič, dr. Anton Milavec, Evgen Jarc in Hinko Lebinger, za njihove namestnike pa poslanci Janko Bukovec, dr. Ivo Česnik, Josip Erjavec, Ivan Mazovec in dr. Anton Breclj.

O predlogu, da se uvede posebna taksa na gledališke vstopnice, se je razvila ostra debata. Taksa naj bi znašala 1 do 4 Din za sedeže, a stojišča bi bila prosta. Opozicija je uvedbi te davščine ugovarjala, ker bi se s tem posečanje gledališča, ki je že itak slabo, še poslabšalo. Zahteva po uvedbi te davščine je nekulturna in nesocialna. Prizadeti bodo s to takso predvsem gmotno slabše stoječi ljudje, kakor državni uradniki, dijaki, privatni nameščenci, obrtniki in delavci, ki predvsem obiskujejo gledališče. Končno je bil predlog proti glasovom opozicije sprejet in je predsednik g. dr. Natlačen zaključil sejo ter odgodil zasedanje na nedoločen čas.

Mariborska oblastna skupščina.

Sejo mariborske oblastne skupščine je otvoril oblastni predsednik g. dr. Leskovar, ki je med drugim omenil, da so odložili mandate gg. dr. Goričan, Petejan in Napast. Na njihova mesta so prišli gg. profesor v Celju Anton Cestnik (SLS), Andrej Čanžek (komunist) in Ivan Hočevar (SLS). Novi trije poslanci so bili takoj zapriseženi.

Veliki župan mariborske oblasti gospod dr. Schaubach je zaključil prvo zasedanje in po prečitjanju kraljevega ukaza otvoril redno zasedanje mariborske oblastne skupščine.

Za velikim županom je podal oblastni predsednik g. dr. Leskovar poročilo o dosedanjem delu oblastnega odbora. Uvodoma je poudaril, da oblastni odbor še ni predložil novega proračuna, ker prenos poslov od državne uprave na oblastno samoupravo in zlasti odkazilo potrebnih finančnih virov še ni izvršeno. Razen zdravilišč Rogaške Slatine in Topolšice še ni oblastni odbor prevzel nobenih javnih objektov,

pač pa je sodeloval pri raznih regulacijskih delih in predvsem skušal priskočiti na pomoč tam, kjer so bili po vremenskih neizodah hudo prizadeti. Glede regulacije Drave, Mure in Savinje pa ne more oblastni odbor ničesar ukreniti, dokler ni zagotovljena zadostna državna podpora. Poročilo nato navaja posamezna dela, ki se izvršujejo ali se bodo izvršila v bližnjem času.

Da so se bolnice nekoliko opomogle, je določil oblastni odbor večji znesek 1.700.000 Din za kritje najnujnejših izdatkov. Vse bolnice in hiralnice v mariborski oblasti imajo 1480 postelj, od katerih je dnevno povprečno 1200 zasedenih. Potrebna je izpopolnitev bolnic zlasti v Mariboru in Celju. Oblastni odbor je dokupil zdravilišče Petrovo selo v Krčevini pri Mariboru za porodniški oddelk mariborske bolnice. Obenem išče prostor za ustanovitev posebne umobolnice za mariborsko oblast.

Minister za finance je privolil, da prepusti mariborski oblasti za kritje rednih potrebščin zdravstvenih zavodov letno 8.523.000 Din iz državnega proračuna. Oblastna skupščina pa mora do 1. aprila 1928. sprejeti uredbo o bolnicah in okrožnih zdravnikih.

O predsednikovem poročilu se je razvila mirna debata. Resolucija proti nameri okrnjenja

gimnazij v Mariboru in Ptuj v letu 1928./29., resolucija proti zavlačevanju regulacijskih del na Dravi, resolucija, ki zahteva od vlade takojšnje izplačilo v letošnjem proračunu predvidenih zneskov za ceste in tudi zaostankov iz prejšnjih let, zahteva po večjih kreditih za obrtnonadaljevalne šole so bile soglasno sprejete.

Končno predlaga oblastni predsednik uredbo o ustanovitvi okrajnih cestnih odborov na Koroškem, v Prekmurju in Medjimurju, kjer ni okrajnih zastopov, za vzdrževanje tamošnjih bivših deželnih, odnosno komitatskih in municipalnih cest. V te odbore bi se volil na vsakih 2000 prebivalcev po en član. Ti okrajni cestni odbori bi izvolili izmed sebe predsednika in štiri člane kot upravni odbor. Pravico voliti te odbore bi imeli župani in občinski odborniki vseh občin dotičnega okraja. To bi veljalo dotlej, dokler ne bodo izvedene sreske samouprave. Uredba se izroči uredbodajnemu odseku.

Nazadnje sklene oblastna skupščina, da je v načelu pripravljena prevzeti kmetijske šole v oblasti v svojo upravo pod pogojem, da se zagotovijo zadostni viri za vzdrževanje. Soglasno sprejeto.

Seja je bila nato zaključena in zasedanje odgodoeno.

zbiranje vseh demokratskih sil v državi v obrambo demokracije in parlamentarizma.

Ta koalicija se ne sme smatrati za zaključeno, nego je njen namen, da pritegne vase in organizira v enotno skupino vse demokratske skupine v naši državi. Kot največjo svojo nalogo smatra koalicija delo **za izenačenje davkov** in za depolitizacijo državne uprave.

Takoj po konstituiranju koalicije

se bodo nadaljevali razgovori z Demokrasko zajednico v svrhu ustanovitve enotne demokratske fronte.

Ustanovitev koalicije samostojnih demokratov in radičevcev spremljajo vsi politiki z največjo pozornostjo.

V sredo se je zopet sestala

Narodna skupščina k seji.

Po prečitaniu zapisnika je zemljoradnik Lazic v imenu opozicije podal izjavo proti neprestanemu odlaganju skupščinskih sej, kar je znak, da vlada nima pripravljenega nikakega gradiva.

Kljub tolikim vprašanjem, ki nujno čakajo rešitve,

Narodna skupščina zopet ne more priti do dela.

Predvsem bi se moralo spraviti pred skupščino davčno vprašanje, a je zadevni predlog že na prejšnji seji vladna večina odklonila. Torej tudi klerikalci niso za izenačenje davkov, dasi so včasih v opoziciji neprestano vrtili to vprašanje. Slovenskim volilcem se odpirajo oči. ko vidijo, da je SLS začela slepo slediti radikalskim težnjam, ki imajo prav malo skupnega s slovenskimi koristmi.

Politični pregled.

V naši državi in tudi v inozemstvu se mnogo razpravlja

o naši prijateljski zvezi s Francijo.

Naša država, ki je bila že od nekdaj v najtesnejših prijateljskih stikih s Francijo, je sklenila sedaj s Francijo tudi pismeno **prijateljsko pogodbo**. Vsa jugoslovenska javnost ne glede na politična naziranja je sprejela utrditev prijateljskih stikov s Francijo z največjim zadovoljstvom, saj pomeni ta pogodba okrepitev našega zunanjepolitičnega položaja, katerega so nam neprestane zavratne italijanske spletke že močno zrahljale.

Prijateljska pogodba s Francijo je

odločno miroljubna

in ne zasleduje nikakih zavojevalnih ciljev. S pogodbo, po kateri se obe državi obvezujeta, da ne bosta ne z ene ne z druge strani izvršili nikakega napada in da ne bosta niti z ene niti z druge strani v nobenem primeru pripustili vojne, je dana precej sigurna podlaga za ohranitev miru na Balkanu.

Inozemstvo je večinoma v povoljnem smislu vzelo to pogodbo na znanje.

Le Italija je vznemirjena.

ker ji utrditev našega prijateljstva s Francijo križa mnoge račune proti Jugoslaviji. Italija, ki je hotela s svojimi prijateljskimi protinam naperjenimi zvezami z našimi sosednimi državami čim najbolj osamiti našo državo, je doživela krepak udarec. Fašizem, ki hlepi po uničenju naše države, od katere hoče še odtrgati kose zemlje, vidi sedaj, da ima tudi Jugoslavija kljub temu, da jo deloma obdajajo sovražni sosedi, čvrstega zaveznika, s katerim mora Italija računati pri svojih zavratnih zavojevalnih načrtih.

Pogodba s Francijo bo

svečano podpisana v petek.

in sicer v Parizu, kamor je odpotoval naš zunanji minister dr. Marinković. Po podpisu bo dr. Marinković sprejet v svečani avdijenci pri predsedniku francoske republike Doumergueu (Dumergu).

V Beogradu ni posebnih novih dogodkov.

Sodelovanje med samostojnimi demokrati in radičevci

se je nadalje okrepilo in se je med obema strankama sklenila zadevna pogodba. V smislu tega sklepa tvorita kluba samostojnih demokratov in radičevcev kmetско-demokrasko koalicijo, katere svrha je borba za popolno izvršenje enakosti vseh delov našega naroda in države. Glavni cilj te koalicije ostane prej ko slej

Narodno-strokovna zveza.

SREDNJA VAS PRI BOHINJU. Podružnica Narodno strokovne zveze v Srednji vasi praznuje v nedeljo 13. t. m. obletnico svojega obstoja. Dopoldne ob 11. uri bo občni zbor in popoldne ob 2. uri javno predavanje v dvorani občinskega doma. O dunajski revoluciji iz leta 1848. bo predaval oblastni poslanec tov. Ivan Tavčar. Predavanje bo spremljalo nad 100 prav lepih barvanih slik. Vabimo vse tovariše in njih prijatelje k temu skromnemu slavlju.

VIČ. V nedeljo 13. t. m. priredi naša podružnica običajni Martinov večer ob 20. uri na Strelišču pod Rožnikom. Spored tega večera je zelo pester in ne bo nikomur žal, če se ga udeleži. V soboto 12. t. m. odpade radi tega plesna šola in bo naslednja ura v soboto 19. t. m. — Dne 26. t. m. otvori podružnica svoja predavanja. Ta dan predava ob 20. uri v Sokolskem domu na Viču oblastni poslanec tov. Ivan Tavčar o dunajski revoluciji iz leta 1848. Vstopnine k predavanjem ni nobene in pozivamo zato vse člane, da se ga udeleže. Vabimo pa tudi vse ostale Vičane na to velezanimivo predavanje.

Narodni klub Delavske zbornice bo imel svojo klubovo sejo v soboto 19. t. m. zvečer v Mariboru. Tovariši, člani kluba, naj se vabilu odzovejo polnoštevilno. — Na mesto umrlega člana tovariša Franca Duha in vsled bolezni odstopivše članice Marije Kisovec sta vstopila v klub dva nova člana Delavske zbornice, tovariša Drago Kosem iz Ljubljane in Franjo Derča iz Št. Pavla. S tem se je naša delegacija v Delavski zbornici pomnožila z dvema odličnima boriteljima za delavska prava.

ŠT. PAVEL. Podružnica Narodno strokovne zveze je priredila v nedeljo 6. t. m. popoldne ob 3. uri v Kino-dvorani g. Pickla zanimivo skioptično predavanje. O Kitajski in Švici je predaval

tov. Kravos iz Ljubljane. Polna dvorana navdušenih poslušalcev je pokazala, da ljudstvo prav rado obiskuje lepa predavanja. — V nedeljo 27. t. m. ob 10. uri dopoldne bo predaval tov. Franjo Rupnik o pokojninskem zavarovanju, popoldne ob 3. uri pa o dunajski revoluciji iz leta 1848. Vabimo vse naše tovariše, da se tudi teh predavanj udeleže polnoštevilno.

LITIJA. Prihodnje skioptično predavanje se bo vršilo v soboto 26. t. m., in sicer bo predaval tov. Kravos o Kitajski in Švici. Predavanje spremlja veliko prav lepih slik, ki nas seznanijo z doslej popolnoma neznano kitajsko deželo.

LOGATEC. Otvoritevno predavanje naše podružnice, ki bo združeno z družabnim večerom, se bo vršilo v soboto 19. t. m. ob 7. uri zvečer. Predaval bo oblastni poslanec tov. Ivan Tavčar o dunajski revoluciji iz leta 1848. Podrobneje v prihodnji številki.

LOGATEC. No, pa zopet nekaj iz našega kraja. Na poti Rakek-Stari trg in Prezid imamo sedaj dva konkurenčna podjetja, ki prevažata z avtom. Imamo poštni avto, ki je udoben in cenen, in se ga ljudstvo najraje poslužuje ter ga je tudi vsakomur priporočati. Avtomobilska družba bo pa šla po govorici domačinov prevažati ljudi na Triglav vsled svojih nesolidnih cen. Ker zmaga poštini avto, so začeli naši preljudi klerikalni moške razkopavati cesto od Rakeka do Prezida, pa tudi to ne bo pomagalo. Za nasipe in jarke na cesti bosta pa svoj čas že dajala odgovor cestni načelnik in njegov pomočnik. O, ne bomo pozabili njiju ljubeznivost in bomo vračali milo za drago. — V Podcerkvi pri Starem trgu je Rus Franc tako pretepel Ivana Travnika, da je ta med potjo k zdravniku umrl. Rusa so nato odvedli na počitnice v Lož. — Logaški župan, ki je krščanskega mišljenja, je uvidel, da vsi ne delajo po

«katoliško», kakor v društvu na gričku poleg cerkve, in je zato izdal odlok, s katerim prepoveduje vse plese. Če bo obveljala njegova beseda, ne vemo, mislimo pa, da ni vsega mogoč. Iz našega kraja bomo še kaj poročali, saj imamo gradiva dovolj.

ŠT. PAVEL. Podružnica Narodno-strokovne zveze v Št. Pavlu ima v nedeljo 13. t. m. ob 2. uri popoldne v občinski gostilni izredni občni zbor. Na zboru poroča tudi delegat centrale iz Ljubljane. Radi važnosti prosimo vse člane in članice, da se udeležijo občnega zbora polnoštevno.

MEDVODE. V nedeljo 13. t. m. se je vršil v Goričanah sestanek naše podružnice, na katerem je poročal predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan o

najrazličnejših delavskih vprašanjih. Na sestanku se je izvolilo v odbor dva nova člana, in sicer tov. Guzlja in Gabroviča iz tovarne tanina. Na sestanku so se napravili tudi važni sklepi za izboljšanje položaja delavstva v Medvodah, ki živi v mizernem in obupnem stanju.

VEVČE. V naši tovarni, vevški papirnici, napredujemo. Vračajo se stari lepi časi, ko smo imeli vse nemško. Sedaj so se n. pr. v brusilnici uvedli nemški mezdni listi, ker je nastavljenec nemški državljan, ki je nepotreben in ne zna našega jezika. In zaradi enega nemškega gospoda se bodo morali sedaj vsi delavci učiti nemščine. In vendar pravijo, da je to podjetje v slovenskih rokah, pa izgleda, da ni tako. O stvari bomo še govorili, če se takoj ne odpravi.

podnetilo. Ogenj so opazili med drugimi tudi kmetje v Zabreznici in Mostah ter so pohiteli v večjem številu z lopatami in sekirami na pomoč. Grozila je velika nevarnost, da se ogenj razširi preko vrha na severno stran, kjer so lepi gozdovi. Kmetje so takoj pričeli z omejevanjem ognja ter se jim je posrečilo požar zadržati. Gorelo je v gozdu posestnika Salmika iz Zabreznice, ki trpi s tem precejšnjo škodo. Verjetno je, da je kdo vrgel ogorek cigarete ali vžigalice v listje, ki je pričelo tleti radi izsušenosti. Potrebna je pač previdnost.

*** Avtomobil zgorel.** V Gotni vasi v bližini Štanglovega gospodarskega poslopja je zgorel štirisedežni avtomobil, v katerem so se vozili neki zagrebški potniki. Od avtomobila je ostalo le železno ogrodje. Potniki so ostali vsi nepoškodovani.

*** Neznani tatovi svinje.** V Kozmencih pri Ptuj pri g. Writzu, posestniku žage, so neznani tatovi nedavno noč ubili 150 kg težko svinjo ter jo odnesli. Sumi se, da so tatovi bili Hrvati, ker leži Writzlovo posestvo tik ob hrvatski meji med obširnimi gozdovi.

*** Nevaren tat v kajbici.** Cerkljanski orožniki so aretirali 18letnega Pavla Betona, doma iz Grada pri Cerkljah. Dasi je še mlad, vendar ima že težke grehe na vesti. Zlasti se udeležuje kot tat. V planinah na Krvavcu je ukradel in odpeljal dva vola. Enega je zaklal in prepeljal meso domov, drugega pa je imel skritega. Aretiranec je vse priznal. Med drugim je izpovedal, da je on ukradel maja meseca izpred kranjskega poštnega poslopja kolo g. Horaku. Zadnje čase se je Beton potepal po Štajerskem v raznih krajih in živel pod napačnim imenom Pavel Bogataj.

*** Pretep pri Malem vrhu.** Ko sta kmečka fantja Jakob Berčon in Josip Kozlevčar na poti proti Malemu vrhu prepevala pesem «Kaj nam pa morejo», ju je napadel Anton Cekar iz Trebeljevega. Berčona je zabodel z vojaškim bodalom v roko, Kozlevčarja pa prav tako občutno ranil. Cekar se bo za svojo ne posebno častno junaštvo zagovarjal pred sodiščem.

*** Vlom v Lipi.** Pred kratkim so neznani zlikovci vlomili v žganjarno Franca Zadravca v Lipi pri Turnišču ter odnesli 50 litrov žganja. Nato so vzeli iz shrambe velik lonec masti. Vlomili so s ponarejenimi ključmi. Sledi niso pustili za seboj nobene.

*** Blažiča in njegovo ženo bodo privedli v Zagreb.** Italijanska oblastva bodo Blažiča in njegovo ženo, ki sta poneverila, kakor smo že poročali, v Zagrebu ogromno vsoto denarja, izročila našim oblastvom, ker mu ne priznavajo italijanskega državljanstva. Blažič je namreč že od prevrata dalje živel v Jugoslaviji in se nekaj časa nahajal v orožniški službi. Pri Blažiču so našli še 223.000 Din. Ostanek 140 tisoč dinarjev je Blažič baje izročil znanemu žeparju Ivanu Vugrinoviču, za katerim je odrejeno zasledovanje.

*** Dva potresna sunka v Mostarju.** V Mostarju so te dni čutili ob dveh zjutraj in ob pol 11. dva precej močna potresna sunka. Škode potres ni napravil.

Tedenske vesti.

*** Skupina angleških novinarjev in zdravnikov bo prispela v Jugoslavijo.** S sodelovanjem zagrebškega društva za tujski promet se bo ob Veliki noči prihodnjega leta priredil večji propagandni poset angleških zdravnikov in novinarjev v Jugoslavijo. Angleški gostje, ki bodo pripotovali preko Jugoslavije, si bodo pri tej priliki ogledali najlepše naše kraje.

*** V Julijski Krajini hočejo slovenščino popolnoma iztrebiti.** Te dni so v Italiji proslavljali deveto obletnico zmage, katere je italijansko časopisje vedno polno in katero presoja inozemstvo popolnoma drugače. Slovesnosti so se vršile tudi v popolnoma slovenskih krajih. V Bazovici je neki govornik omenil, da se bo v Julijski Krajini vedno bolj širil italijanski jezik, ki bo pregnal slovenščino, zadnji ostanek barbarske vladavine. Italijanska širokousta gobezdavost je brezmejna, neprestano govori o stari italijanski kulturi in se baha z njo, žal pa od tiste stare italijanske kulture danes v Italiji ne vidimo mnogo. V res kulturni državi bi bil izrodek fašizma nemogoč. Budalosti in grda nasilja, ki jih zakrivljajo naduti fašistični voditelji, pač v vsem svetu utrjujejo prepričanje, da je Italija danes ena kulturno in prosvetno najbolj zaostalih dežel v Evropi.

*** Nad 2000 predavanj proti pijančevanju.** Nikola Gjurić, učitelj in zastopnik ministrstva za narodno zdravje, je od leta 1919. dalje križem prepotoval Jugoslavijo ter priredil nad dva tisoč predavanj proti alkoholizmu.

*** Za občinske volitve v občini Celje-okolica** je bilo vloženih 7 kandidatnih list, in sicer: lista Združene gospodarske stranke (demokratje, narodni socialisti in radičevci), gosposka lista SLS, kmečka lista SLS, ter liste socialistov, komunistov, narodnih radikalov in Nemcev. Nosilec tako zvane nemške liste je iz dosedanjega občinskega odbora dobro znani Petschuch iz Gaberja. Klerikalci so že pili na medvedovo kožo ter trdno računali z dejstvom, da jim bodo že pri teh volitvah priskočili na pomoč klerikalni volilci iz Lopate. Veliki župan je na pritisk klerikalcev sicer akt o priključitvi katastralne občine Lopate k celjski okoliški občini nujno rešil, vendar šele v času, ko je teklo že reklamacijsko postopanje za občinske volitve. Zato številnim klerikalnim reklamacijam ni bilo mogoče ugoditi. Pristavimo še, da bi prošnja glede priključitve še danes ležala kje zaprašena pri velikem županu, ako ne bi bile pravkar razpisane občinske volitve v celjski okoliči. Klerikalcem ni šlo za drugo kakor za klerikalne glasove, ki jih pa za enkrat ne bo.

*** Čudna nesreča.** Pišejo nam: Na praznik Vseh svetnikov je prišla v Bezgoviči (župnija Zibika) telica g. Jožeta Zaberla na sosedovo hlevsko streho in je padla šest metrov globoko. Potem se je valila še okoli 40 metrov po hribu čez vinograd, kjer je napravila precej škode. Lastnik je že mislil, da se je žival ubila, toda po čudnem naključju je telica ostala popolnoma zdrava.

*** Trafikantje groze z zatvoritvijo trafik po vsej državi.** V nedeljo se je vršil v Beogradu kongres trafikantov iz vse države. Glavna točka dnevnega reda je bila razprava o znižanju odstotka trafikantom od pet na štiri. To znižanje naj bi stopilo v veljavo s 1. januarjem 1928. Trafikanti so proti temu znižanju, ki že itak neznanat dohodke trafikantov še bolj zniža, odločno protestirali in zagrozili, da bodo po vsej državi za tri dni ustavili prodajanje tobaka in monopolnih predmetov. Ako tudi to ne bo pomagalo, bodo sploh ustavili razprodajanje.

*** Lepo uspelo Martinovo prireditel v Melju pri Mariboru** so imeli v soboto zvečer tamošnji demokrati. To je bil prvi poskus demokratskega večera v Melju, ki se je v vsakem oziru obnesel. Uspeh nas veseli tem bolj, ker vodijo meljsko organizacijo odlični možje najraznovrstnejših poklicev brez akademikov.

*** Lepo obiskan sejem v Dolnji Lendavi.** Kakor poročajo, je bil zadnji sejem v Dolnji Lendavi nepričakovano dobro obiskan. Blaga kakor živine je bilo dovolj. Kupčije pa so se sklepale, žal, bolj po redko, ker ljudje nimajo denarja.

*** Regulacija potoka Hudinje pri Celju.** Oblastni odbor mariborske oblasti je dovolil odboru za izvedbo regulacije Hudinje znesek 150.000 Din. Ker je uspelo v zadnjem času odstraniti vse ovire radi odstopa zemljišč obrežnih mejašev za izvedbo prekopov, je regulacija zasigurana.

*** Nemca so si izvolili.** Prejšnjo nedeljo je imela Zadruga kovinarjev v Ptuj svoj redni občni zbor. Na dnevnem redu so bile tudi volitve novega načelstva. Tej zadrugi načeljuje znani Nemec g. Spruschina, nekdanji Orničev zaveznik. Na občnem zboru se je zbralo 81 članov, od katerih je glasovalo slovensko samo devet, vse drugo pa za g. Spruschino. To se je zgodilo v slovenskem Ptuj z izrazito slovensko okolico devet let po narodnem osvobojenju.

*** Gozdni požar pod Stolom.** Prejšnjo nedeljo je nastal v gozdovih brezniške občine pod karavanškim Stalom požar, ki je zavzel precejšen obseg. Suho listje in mahovje je ogenj še bolj

★ LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA ★

Delniška glavica
Din 50.000.000.—
Rezervni zaklad ca.
Din 10.000.000.—

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska c.
PODRUZNICE:
Brežice Kranj Novo mesto Slovenj-
Celle Logatec Prevalje gradec
Črnomelj Maribor Ptuj Split
Gorica Metković Rakek Trst
Novi Sad Sarajevo

Brzjavni naslov:

Banka Ljubljana

Telefon številka: 26,
413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle

* **Uboj v Podlipovci.** V Podlipovci (občina Kolovrat) je živel na domačiji pri svoji sestri, omoženi Šestarijevi, 60letni samec Anton Dolinar. Te dni ponoči je odšel skupaj s svojim nečakom 16letnim Francetom spat na pod. Kmalu sta obadva opazila, da se plazijo okoli hiše trije sumljivi moški; dva sta se splazila v sinjsko kuhinjo, eden pa v klet. Dolinar se je takoj za silo oblekel, pograbil od voza vago in šel s poda naravnost v svinjsko kuhinjo, kjer je zaklical: «Ali ste prišli krast?» Nato je nastal pretep in neznanec so vrgli Dolinaria skozi okno ter ga še zunaj tepli. Dolinar je parkrat vzdihnil in nato utihnil. 16letni France Šestar si je šele pol ure nato upal iti pogledat, kaj je z Dolinarjem. Našel ga je že mrtvega. Zločina osumljeni Anton in Jože Kuhar ter Janez Ševerka so bili aretirani. Sicer krivdo taje, toda razne okolnosti govore za to, da so aretiranci res krivci.

* **Uboj v Majšpergu.** V Majšpergu opravlja tvrdka Treo & Co. zidarska dela. Med drugimi tam zaposlenimi delavci sta se nahajala tudi zidarska vajenca Rojs in Mihelač. Te dni sta šla z nekim delavcem v bližnjo gostilno, kjer so obrezovali repo. Vsak je dal za liter vina. Preden so se razšli je prišlo zaradi neznanega prepira do pretepa, v katerem je zamahnil Rojs, doma iz Krčevine pri Vurbergu, proti svojememu tovarišu Martinu Mihelaču iz Zbovc z odprtim nožem ter ga zadell v prsa. Mihelač se je takoj nezavesten zgrudil na tla. Storilec se je prestrašil svojega nepremišljenega dejanja, stekel je hitro po ljudi in po duhovnika. Naložil je končno svojega tovariša na voz in ga dal prepeljati v bolnico v Ptuj, nakar se je šel javit orožnikom na Ptujski gori.

* **Drzna mlada roparja.** V noči od sobote na nedeljo sta na poti od Kamnice proti Mariboru napadla 18letni Josip Kajšler iz Limbuša in 19letni Josip Vezovnik z Vrhovega dola pri Mariboru 61letnega starčka železniškega vpokojenca Antona Tajnska ter ga tako pretepla, da je nezavesten obležal na cesti. Pri tem sta mu siroveža raztrgala obleko in ga oropala za 500 Din. Oba napadalca so orožniki aretirali.

* **Škratinka v Novem mestu.** V Novem mestu, Mirni peči in v Št. Petru se je pojavila škratinka. Zdravstveno oblastvo je sporazumno s šolsko oblastjo odredilo, da se v vseh teh krajih ukine ljudskošolski pouk do 15. t. m. V Novem mestu je poleg tega ukinjen pouk v I. gimnazijemskem razredu.

* **Lovski blagor.** Pišejo nam: Gospodu Frideriku Vivodu, pekovskemu mojstru in lovovodji pri lovskemu najemniku g. dr. Franu Rošu v Laškem, je bila 6. t. m. lovska sreča posebno mila, kajti v tako zvanih Borovkah pri Rimskih Toplicah je pogodil 35 kg težkega divjega kozla, kar je za naše kraje redek dogodek.

* **Mačka, ki je imela tekom 14 dni dvakrat mlade.** Pišejo nam: Pri g. Zalarju na Starem trgu v Ljubljani je mačka nedavno povrgla dva zdrava mladiča, 14 dni nato pa še nadaljnja dva. K temu zanimivemu, redkemu pojavu pripominjamo, da so vsi štirje mladiči normalno razviti in zdravi. Pravijo tudi, da je muca vseh štirih potomcev enako vesela.

* **Strašna smrt železničarja.** Na postaji v Rečah na Gorenjskem je povozil vlak železniškega sprevodnika Fr. Mihovca, ki je stanoval na Trati v bližini kolodvora. Vlak ga je prerezal na dvoje. Kako se je zgodila nesreča, ni dognano.

* **Krava padla v prepad.** Neki mesar je gnal skozi Šklendrovec v Zagorje kravo. Na poti nad Purgarijevo žago na vrhu klanca se je umaknil nekemu vozu. Zaradi ozke ceste pa se je krava zvrnila v globok prepad. Vsi poskusi, da bi jo spravili iz prepada, so bili zaman, mesar je moral pustiti žival v prepadu, nakar so jo čez več dni dobili neki delavci. Za njihov trud jim je prepustil mesar vse meso, njemu pa je ostala samo koža.

Pogovor o tem in onem.

Otok, ki se vsako jesen pogrezne.

V Livlandu v jezeru Ilfung opažajo vsako jesen čuden pojav. V omenjenem jezeru se nahaja namreč precej velik, ploščat otok, ki je poraščen s travo, katero vsako poletje spravljajo za krmo. Na otok torej prihajajo ljudje, ki pokosijo in posušijo travo. Ako pa hočejo ljudje v jeseni, koncem oktobra ali v začetku novembra, obiskati otok, ga ne najdejo več: otok je izginil brez sledu.

Vsako pomlad se pojavi čudoviti otok vedno zopet na istem mestu jezera. Toda še nikdar ni človeško oko opazovalo pogreznje; kakor pravijo tamošnji prebivalci, se otok potopi vedno ponoči.

Dočim so prej dviganje in pogreznje otoka pripisovali skrivnostnim močem, demonom in vodnim duhovom, poznajo danes že dolgo časa vzrok čudnega pojava. Na dnu jezera se pomladi ob nastopu toplote razvija v gobasti in šotasti snovi otoka ogromna količina plinov. Neštevilni plinasti mehurčki, ki se naberejo v otoku in ne morejo na prosto, dvignejo otok kakor balon iz vode. Z nastopom mraza v jeseni neha razvoj močvirnih plinov, s plini napolnjeni mehurji in mehurčki pod otokom in v njem polagoma izginejo, dokler nekega dne, sledeč zakonom težine, otok ne izgine tiho in brez sledu v vodi.

Razvoj tega skrivnostnega otoka se je izvršil najbrž tako, da se je v davnih časih odtrgal velik kos gobastih jezerskih tal, ki so ga plini, ki so se razvili, ponesli na površje. Tekom poletja so se na tem plavajočem komadu zemlje naselila razna zelišča, ki so tekom časa napravila površino gostejšo in krepkejšo, dokler razvoj otoka ni dosegel današnjega stanja.

★

× **Ofenziva proti kratkim krilom ne bo uspela.** Iz Pariza obetajo ženskemu svetu za letošnjo zimo dolga krila. Modne kovačnice v Parizu bi rade zaslužile, pa so začele agitacijo za povratek dolgih kril. Vprašanje pa je, ali bo imela ta agitacija uspeh. Najbrž bo izid boja za kratka krila tak, kakor je bil pred tremi leti, ko so modni saloni pripravili dolga krila, pa jih je žensstvo odločno odklonilo. Neki modni strokovnjak trdi, da so kratka krila grda in da bi jih ženske ne nosile, če bi se zavedale, koliko trpi pri tem njihova lepota. Ta trditev, kateri malokdo verjame, je kakor plačana agitacija za pariške modne kovače. Vse kaže, da ofenziva proti kratkim krilom ne bo imela uspeha. Zadostuje, da pogledamo na fotografije žensk pred 15 ali 20 leti, pa smo si takoj na jasnem, da so dolge kikkje pravcate maškare. Vrh tega pa dolga krila tudi niso priporočljiva za zdravje, ker poberejo vso cestno nesnago.

× **Podnevi berač, ponoči gospod.** V Chicagu v Ameriki živi neki dr. Jechil, ki je podnevi beračil, a ponoči veseljačil po zabaviščih. Njegovo dvolično življenje je odkrila njegova lastna žena in ga ovadila sodišču. Podoben primer je bil te dni odkrit zopet v Chicagu. Neki Johnson, ki se je izdajal za trgovca in se nedavno oženil, je bil tudi od lastne žene razkrinkan kot dvoživka. Johnson je podnevi beračil, ženi je pa vedno natvezil, da se vozi v trgovino izven Chicaga. Johnsonov zakon je bil razveljavljen, a možak sam je moral v zapor.

× **Smrtna obsodba opičjega človeka.** V Winnipegu se je vršila te dni sodna razprava proti možu, ki je nad leto dni strahoval vso Severno Ameriko. Je to neki Nelson, ki so mu dali ime gorila, kar tudi po pravici zasluži. Mož je ves kosmat, telesno izredno razvit in neizmerno sirovega obraza. Nelson je svoje žrtve davil. Osumljen je bil, da je tekom dveh let zadavil 22 žen in deklet. Dokazana sta sicer samo dva primera, toda razne okolnosti, zlasti način izvršitve umora, dokazujejo, da je Nelson brez dvoma izvršil tudi ostale umore. V razpravi je bilo zaslišanih 60 prič. Zločinec se je vedel zelo nesramno in zanikal vse zločine. Sodišče ga je obsodilo na smrt. Kazen se bo v kratkem izvršila, ker se je pomilostitev odklonila.

× **Čuden samomor sportnika.** V Londonu je nedavno izvršil mlad Anglež samomor, katerega ni odrekli originalnosti. Mladenič Harington je bil navdušen motociklist. Vsako prosto minuto je posvetil svojemu ljubljenu motorju. Toda sčasoma se je poslabšal njegov gmotni položaj in dogodilo se je, da so mu upniki zaručili kolo. To ga je tako potrla, da je sklenil umreti. Stopil je v malo sobo in jo dobro zaprl. Svoje ljubljeno kolo je nato postavil na sredo in ga pognal s polno brzino. Odprl je plin pri motorju, tako da se je razširjal po sobici. Ko so čez nekaj ur sosedje vdrli v stanovanje, so našli Haringtona poleg motorja mrtvega. Strupeni plini so ga zadušili.

× **Katastrofalna povodenj v Zedinjenih državah zahtevala na tisoče smrtnih žrtev.** Zaradi trajnega deževja so narasle te dni v Zedinjenih državah vse reke in povzročile katastrofalne poplave. Mnogo mest in naselbin je popolnoma pod vodo, ki sega ponekod na najvišje strehe. Železniški promet je na mnogih krajih prekinjen, porušene so tudi telefonske in brzojavne napeljave, tako da se vrši poročevalska služba le s pomočjo radija in letal. V mesto Montpellier je vdrla voda ponoči s tako naglico, da prebivalstvo ni moglo ničesar rešiti. Le z največjo naglico so spravili na varno ljudi. Kljub temu pa je katastrofa zahtevala 300 žrtev. Materijalna škoda je neprecenljiva. Ceni se, da je po raznih poplavljenih krajih 15.000 do 20.000 smrtnih žrtev.

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

PREMOG,

domači in inozemski, za domačo kurjavo in industrijske svrhe

KOKS,

livarniški, plavžarski in plinski

KOVAŠKI

PREMOG

vseh vrst

BRIKETE.

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 15/I.

Tajinstveni morilec deklet. (Nadaljevanje.)

Sobarica je na tihem triumfiral, Pitt jo je torej videl. Ni se varala, kajti hip nato je Pitt že pri njej. Deklica se dozdevno kar najbolj začudena obrne.

«Oh, Pitt, vi sam? Ni mogoče!»

«Da, jaz sem,» odvrne Irec, ki ni malo vesel, da je naletel na sobarico.

Kajti, kjer je bila sobarica, sta se gotovo nahajali tudi njeni gospodarici.

«Pitt, odkod pa prihajate?»

«Naravnost iz ujetništva. Ni dosti manjkalo, in nobeno človeško oko bi me nikdar več ne videlo.»

Sobarica hlini nevednost.

«Ujet? Kdo vas je ujel?»

Pitt štrli v deklico.

«No, le nikar se ne delajte, kakor da nič ne veste. Saj vendar prav dobro veste, da sem bil zaeno z gospodično Manuelo ujet od moža s krinko.»

«To je zame nekaj povsem novega. Gospodična Manuela je o tem morda pač govorila z mojo gospodarico, toda meni o zadevi nista niti z besedico črhnila. Pač pa mi je moja gospodarica na moje vprašanje, kje se prav za prav nahajate, odvrnila, da ste odšli za nekaj časa domov.»

Pitt motri deklico z dokaj nezaupnimi pogledi.

«Tako, tako vam je rekla milostiva gospodična?»

«Da, Pitt. Imela sem vtis kot da vas milostiva nič več ne potrebuje. O ujetništvu mi ni prav nič znano.»

Pitta je ta novica dokaj razkačila.

«Tega nisem zaslužil,» reče kljubovalno. «Milostiva gospodična vé prav dobro, da me je mož s krinko ujel. In le s težkim naporom mi je uspelo pobegniti. Hiša na zapadnem obrežju je pravcata ječa.»

Sobarica gre počasi naprej.

«Kako vam je uspelo pobegniti?» vpraša radovedno. Tako vprašanje je Pitt pričakoval.

«To me je stalo dokaj težkega napora,» odvrne Pitt s ponosom. «Saj vam je znano, gospodična, da znam izbornu plezati po dimnikih.»

Sobarica se nasmehne.

«Da, o tem ste dobro prestali izkušnjo na Škotskem.»

«No torej. S pomočjo kosa železa, ki sem ga našel in ki mi je služil kot orodje, mi je uspelo prevrtati steno ter tako dospeti v odprtino za dimnik, odtod pa priti na streho ter dalje na cesto pa je zame igrača.»

«Kdaj ste pobegnili?»

«Šele včeraj ponoči. Od tedaj se klatim po cestah ter stikam, da bi prišel do kakega zaslužka, kajti nimam niti beliča v žepu.»

Sobarica seže v denarnico.

«Na, tole vzemite, Pitt, prav smilite se mi,» reče sobarica ter mu stisne nekaj novcev v roko.

Pitt se zahvali za dar.

«Sedaj sem za nekaj časa rešen skrbi za preživljanje. Moja gospodarica me bo menda takoj zopet vzela v službo?»

«O tem sem tudi jaz uverjena. Vsekakor pa hočem še prej milostivi gospodični povedati, da sem vas naletela tukaj.»

«Jaz grem takoj z vami,» vzklikne Irec vneto.

«Ne, to je nemogoče. Mi stanujemo sedaj v zelo elegantni hiši v Heroldovi ulici št. ..., in gotovo bo vzbudilo precejšnjo pozornost, če pridem z vami domov. Vrh tega sta imeli milostivi gospodični včeraj zvečer večjo družbo povabljenih pri večerji, pred poldnem gotovo ne bosta vstali. Pridite torej takoj po kosilu, v stanovanje vodi dvoje stopnic.»

Pitt priklina — na tihem je popolnoma zadovoljen s prvim uspehom. Sobarica mu še pomigne ter hitro odide proti Heroldovi ulici.

Pitt je bil zelo pretkan dečko. Dasiravno je sobaricnim besedam brezpogojno verjel, je vendar šel za njo, gnan po naravnem nezaupanju. Šele potem, ko je videl, da je sobarica v resnici zginila v označeni hiši v Heroldovi ulici, se je poglelo njegovo nezaupanje. Sedaj je uverjen, da bo v kratkem mogel prinesiti možu s krinko zaželjena poročila.

Toda s tem se je Pitt močno varal. Kajti pretkana sobarica je takoj odšla iz hiše v Heroldovi ulici pri drugih vratih ter hitela v stanovanje svojih lepih gospodaric. Obedve je naletela v sobi za posete, Manuela sedi poleg prijateljice, ki ji ravno kar pripoveduje o nenadnem pojavu Pitta na londonskih ulicah.

Tedaj vstopi sobarica vsa zasopljena.

«Ali si videla Pitta?» vzklikne Tereza radovedno.

«Videla in govorila sem z njim, milostiva gospodična!»

«Ah! Kaj je rekel? Kaj se je zgodilo?»

«Milostiva gospodična, pred Pittom morate biti oprezni. On je sedaj proti plačilu v službi pri možu s krinko.»

Tereza skoči pokonci.

«Odkod veš to?»

«Irec je zelo pretkan, toda kljub temu se je vendar izdal. Rekel mi je namreč, da je včeraj zvečer ušel iz hiše moža s krinko.»

«No, da, ali je to res nemogoče?»

«Nemogoče ne, milostiva gospodična. Toda, če bi bilo to res, potem bi bil Pitt, ki je napravil luknjo v zid ter skozi dimnik dospel na prosto, popolnoma umazan. In na to je pozabil, kajti na njegovi obleki ni bilo videti najmanjšega sledu, da bi bil na tak način ušel.»

Tereza seže pretkani deklici v roko.

«Ti si pravi biser,» reče priznalo. «Seveda tudi jaz sem tistega mišljenja; Pittu ni več zaupati.»

«Pa če sedaj vendarle zve za vaše bivališče, milostiva gospodična?»

Tereza razmišlja.

«Potem moramo odtod ter si poiskati drugo stanovanje. Saj je London velik, in ker zopet tudi tamkaj napovemo napačna imena, nas je brez dvoma le prav težko odkriti. Za sedaj pa ni niti najmanjšega povoda, da bi bile zaradi tega v skrbeh, Pitt je na napačnem sledu, Haroldova ulica precej oddaljena, tukaj smo torej zaenkrat popolnoma varne.»

«Jaz bom vsekakor čuječa,» zagotavlja sobarica.

«Da, že prav tako!» odvrne Tereza ter ji dá znamenje, naj odide iz sobe.

Prijateljici sta sedaj sami v sobi. Manuela se obrne k Terezi rekoč:

«Ne morem te razumeti, saj vendar vidiš, s kako vztrajnostjo te zasleduje mož s krinko in vendar vztrajaš pri svoji zahtevi, da postaneš njegova?»

«Da, Manuela, hočem, mojega sklepa ne more nič omajati.»

«Toda on bo tebe in mene usmrtil.»

«O ne. Čakaj, da enkrat poteče rok, potem bo že prišel. Zame je razveseljiva že vest, da se sploh nahaja v Londonu. In tukaj je vendar toliko stvari, ki ga vežejo na vlemesto, svoje hiše, svoje ljudi, vsega tega ne bo mogel meni nič tebi nič pustiti v nemar.»

«Kako pa si vendar predstavljaš svojo bodočnost?» Tereza zmaje z rameni.

«Predvsem sem uverjena, da mi bo mož s krinko odgovoril še pred potekom roka, ki sem mu ga dala. V prihodnjih dneh mu hočem poslati še eno obvestilo, v katerem mu naznačim kraj, kjer naj pošlje svoja pisma zame. In na to pričakujem, da bo določil zagonetni mož kraj, kjer naj se snideva. Seveda bom potrebno ukrenila, da pri tej priliki ne podyzame ničesar proti meni. In tega se mi tudi ni treba bati, kajti on je kavalir od nog do glave.»

«Tereza, v zelo nevarno igro se spuščaš.»

«Igro bom dobila,» odvrne Tereza v zavesti gotove zmage.

Ali spava pod to gomilo?

Hladnemu, neprijetnemu dnevu je sledila topla marčeva noč. Blizajočo se pomlad je napovedovala mila sapa, ki je oživljajoče pihala nad množico hiš v vlemestu.

Toda prvi pomladni dih je bilo še najbolj opaziti v nasadih in parkih, ki so se tu pa tam razprostirali med ogromno množino zidovja, ter na ogromnih pokopališčih. Na slednjih še najbolj, kajti tukaj na teh tihih krajih, kjer mirno spavajo mrtveci, ni bilo niti trohice

hrupa, ki je sicer nekaj vsakdanjega v tako velikem svetovnem mestu.

Na jasnem nebu sveti polna luna. Njena čista, blede svetloba razsvetljuje mirne grobove, nagrobne kamne in križe. Tihota vlada na pokopališču v zapadnem delu mesta — popolna tihota. Kajti bliža se že polnočna ura. Žive duše ni več na pokopališču. Le iz daljave je slišati zamolklo brnenje, izvirajoče iz nočnega življenja v svetovnem mestu. (Dalje prihodnjic.)

Zabavni kotiček.

Varčnost.

Teta: «Kaj si napravil z dinarjem, ki sem ti ga dala včeraj?»

Mihec: «V hranilnik sem ga vrgel.»

Teta: «Priden dečko si ti. Tu imaš še deset dinarjev.»

Mihec: «Teh pa ne bom hranil. Z dinarjem včeraj itak nisem mogel ničesar začeti...»

Obrambno sredstvo.

Janez: «Kako vendar moreš s tem človekom toliko govoriti?»

Miha: «Samo zato, da ne more govoriti on.»

Ni globoka voda.

Zora: «Ali je voda v tem potoku globoka?»

Zoran: «Ne, ne, gospodična! Saj vidite, da seže komaj racam do trebuha.»

Prijatelj otrok.

Marijana (vpraša zaročenca): «Reci mi, ali ljubiš otroke?»

Zaročenec: «No, seveda, saj so otroci božji blagoslov.»

Marijana: «Potem je v redu, jaz imam že dva...»

Slaba vest.

Oče: «Mihec, tvojo učiteljico sem srečal danes.»

Mihec (ki ni prav nič marljiv učenec): «Ah, oče, saj veš, da ženske radi pretiravajo...»

V trgovini.

Trgovec: «Mama, ali ste svojega moža tudi tako dolgo izbirali kakor to skledo?»

Vaščanka: «Res ga nisem dolgo izbirala, zato pa sem sedaj, kakor vidite, bolj oprezna.»

Zadnja neumnost.

Snubec: «Gospod Mohovt, ali smem prositi za roko vaše hčerke?»

Mohovt: «Mladi mož, žal, vam ne morem ustreči: preveč neumnosti ste že napravili v življenju...»

Snubec: «Moja častna beseda, gospod Mohovt, ta je zadnja...»

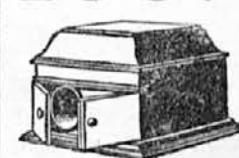
Bal se je njegove pozabljivosti.

Janez: «Včeraj sem bil pri zdravniku in mu povedal, da sem postal strašno pozabljiv.»

Miha: «Kaj ti je pa rekel?»

Janez: «Že takoj v začetku, preden mi je napisal recept, je dejal: Tako, tako, potem mi pa plačajte kar naprej!»

100.000

glasbil smoprodali lanko leto, kar priča o izvirni kvaliteti naših izdelkov. Pošljemo Vam instrument po

izredno nizki ceni direktno iz tovarniškega skladišča 8 dni na ogled. Gramofoni od 345 Din, violine od 95 Din, harmonike od 85 Din dalje. Citre, gitare, mandoline, tamborice, pihala itd. Velik katalog zastoj! Zahtevajte ga takoj od tv. skladišča

MEINEL IN HEROLD
tovarna glasbil in gramofonov, MARIBOR ŠT. 105